

ÁCS MARGIT

Párás, meleg szél

Kezdő korában sokszor hallgatta végig így, a függöny, a színpad vagy az ajtó mögött meghúzódva ezeket a vidéki kultúrmműsorokat. Öltöző ilyen helyen nincs, az igazgatói iroda vagy a könyvtárosi szoba, amit a rendezők mindenütt a bennfentek bizalmas, visszafogott rajongásával bocsátottak a rendelkezésükre, rendszerint megközelíthetetlen a színpadról, minthogy a színpad díszelnöki emelvénynek készült eredetileg. Amióta menő lett, elszokott ettől. Kínos és szemérmetlen dolog így behallgatni a másik produkciójába, kajánul vizsgálgatni, ahogy teszi magát, ahogy kellei magát... Semmivel sem szemérmetlenebb ez egy szerelmi aktus kilesésénél.

A nő, aki már húsz perce küzd a színpadon az összecsucokott függöny előtt, az ő műsorán a fűgefalevél. A város az ő koncertjével ajándékozta meg nagy ünnepe alkalmából harmincon aluli ifiúságát, de nem merete egészen pátosztalanítani az évfordulót, s ettől a nőtől rendelte meg az ilyenkor szükséges verseket. Jól mondja, értelmesen mondja, kicsit kedvetlenül mondja. Nem csoda, nyilván ő is átlát ezen az egészen, s nem lehet valami lelkesítő, hogy egy beatkoncert közönségéből kell intellektuális belátást kicsikarnia. miközben ő, Jankovics János már itt ül a háta mögött, felszerelve és fölényesen. Persze, az is lehet, hogy tompa a hangja. Tulajdonképpen ez nem is teszi magát. A versmondók olyan temperamentumosak szoktak lenni, olyan fűtöttek. „na megállj csak, majd én magammal ragad'ak!” — ez nem. Legalábbis a hangjából ítélve, mert hiszen lehet, hogy gesztikulál. Nem, nem valószínű, hogy gesztikulál. Az a flegma sincs benne, ami a fennkölt lelkekben szokott lenni, mégis valahogy érezteti, hogy csak az ő dolga, csak rá tartozik, hogy verset mond ennek a közönségnek egyáltalán. Jó. Ezt ki kéne próbálni. Persze, azzal a ricsajjal, amit ők most csapnak, ez nem nagyon passzol össze, de úgyis tervezte már, hogy csinálnak néhány számot country stílusban, az ilyesféle. Hogy a fenébe is nevezik? Van ennek valami szakmai jelölése... Elegancia, igen, elegancia. Nem is műszó, érdekes; hiába, a zenekritika a leglinkebb dolog a világon. Fgyébként a sikerrel együtt nyilván ez magától adódik: a sikeres ember — az elegáns. Ez a nő egy sikeres nő volna? Nemigen hallott róla.

A helybeli srác, a konferanszié, átvátoskodik az erősítőik között, kilép a függöny elé. Ja, beszélgetés is lesz, neki is mondták, mégis csak valami befutott lehet a csaj, ha vele is beszélgetnek.

— A sztereotip kérdés: hogyan lett előadóművész?

— Erre egy sztereotip történettel illene válaszolnom, hogy már kislánykoromban is... hogy hokedlin állva a gangon... vagy hogy a réten a virágoknak és a libáknak... Sajnos, nincs ilyen édes sztorim kidolgozva. Az igazság pedig hosszú, s a közönség a zenét várja.

— Próbálja meg mégis, talán rövidebben is lehet.

— Lehet, de az nem az igazság. Persze, az igazság nem is fontos. Színésznőnek készültem, sőt, színésznő voltam, rossz színésznő. Measzöktem a pályáról mindenféle adminisztratív teendőim és félállásaim adódtak rádiónál, televíziónál, ORI-nál, s le-

mondtam teljesen a színpadról. Amikor már hiányérzet sem volt bennem, egyszer az egyik rendezvényemen nem jelent meg a meghívott színész, s én fél óra alatt felfrissítettem versemlékeimet, elmondtam őket. Akkor az jó volt. S erről már nem volt értelme lemondanom.

— Mivel magyarázza, hogy színésznek nem vált be, az előadók között pedig az élvonalba került? Kétféle képesség?

— Részben. De inkább azt hiszem, ma már színésznek is jobb volnék.

— Megérett rá?

— Lehet így is mondani, de nem pontos. Mert nem bennem érlelődött meg a tehetség (az talán kezdetben is megvolt, sőt, erősebb, természetesebb volt), hanem a helyzetemben érlelődött meg a megnyilvánulás feltétele. Gondoljon arra, hogy azon a rendezvényen én valaki *helyett* szavaltam. Ha a magam nevében jelentkezem, előre felkészülök, újra megbukom. Csakhogy akkor nem én voltam fontos, hanem a helyzet, amit meg kellett menteni, a hiány, amit pótolhattam.

— Azóta is más helyett szaval?

— Nem más helyett. Magam helyett. Ez bizonyára hóbortosságnak vagy affektálásnak látszik, hadd magyarázzam meg. Az én ifjúságomban az egyéniség volt a divat. Mindnyájan különbözni akartunk (az más kérdés, hogy mindnyájan ugyanazzal a tupírozott hajjal, fekete csónadrággal és piros vagy fekete lógos pulóverrel, hogy a fekete napszemüvegről el ne feledkezzem...), a lényeg a szándék volt: a különbözőzés. Görcsösen viseltük és eltúloztuk jellegzetességeinket. Én eleinte nagyon megbotránkoztam az utánunk következő fiatal csordákon, akik lazán és fölényesen húzták magukra az egyenruhát, és zavar nélkül lelkesedtek milliónyian ugyanazért az egyetlen számért egy-két hónapig. Lényegében persze, mint *divat*, nem nagyon különbözött ez a mi divatjainktól. Szándékában különbözött, mint *magatartás*. Az újabb nemzedék azonosulni akart, egybeolvadni akart. Nem képzelte, hogy neki kell csinálnia az életét, hagyta, hogy az élet megtörténjen vele. Van valami felszabadító ebben az ernyedtségben. S talán még valami filozófiai belátás is, de ezt inkább, azt hiszem, csak sugallja. Hogy az embernek az élete, melyet él, az egyéni arca, melyet vállal, csak egyféle lehetőség, csak egy variáns — a lehetőségei összességéhez mérten. S minél kevésbé túlozza el önmagát, annál többet élhet meg a többi lehetőségből. De én csak bölcselekdem, s a közönség, egyébként velem együtt várja a zenét.

— A jelenlevők ehhez a bizonyos generációhoz tartoznak, s biztos vagyok benne, hogy szívesen hallották ezt a szép dicséretet. Látja, lassan kifutunk az időből, s maga nem akart nyilatkozni, mert állítólag nincs mondanivalója!

— No igen, de akkor még nem tudtam, hogy maga ilyen kiváló riporter.

Nevetés, taps a nézőtéren, s Jankovics János a függöny mögött, már hangszere mellé helyezkedve, elcsodálkozik. Ő is azt hiszi, hogy a nő szándékosan ugratta a srácot, s nem érti, hogyan mert ennyire megbízni a közönség jóindulatában és fogékonyságában. Pedig a nőt a nevetés és taps váratlanul érte. Igazán hízelegni akart ezeknek itt. Sőt, először azt hitte, hogy a taps az udvariasságát honorálja. A srác — mosolygós, gömbölyded, csak az öltöny leplezi le benne a mamakedvencét, farmerben valószínűleg vagánynak látszana — maga is nevet, kicsit szerepelve, s tréfásan fenyegeti a nőt:

— Most büntetésből felteszek egy tényleg jó kérdést. Hogy áll a szakmai féltékenységgel? A színpadról való lemondása idején ön sokat foglalkozott színészekkel. Nem tette elfogulttá a saját sikertelensége?

— Nem hibáztathattam mások sikerét a magam sikertelenségeért. Fel tudom sorolni azokat a tehetséges fiatalokat, akiket részben én segítettem hozzá az érvényesüléshez. Mindig csak az ingerelt, ha valakinek semmi hozzátennivalója nem volt a dolgokhoz, és minden adottsága kimerült abban, hogy valami átlagos és általános séma szerint színésszé küzdje fel magát, a színészegyéniesség árnyéka nélkül.

— Hoppá! — mondta most már nagyon színpadiasan a helybeli ifjú. — Nekem úgy tűnik, ez ellentmondásban látszik lenni előbbi hitvallásával, melyben olyan

szépen kifejtette, hogy az egyéni különbözőzés helyett azonosulni kell egymással, s hogy a felszabadulás lehetősége abban manifesztálódik, hogy elvetjük egyéniségünk szűk variánsát.

— Nem ezt fejtettem ki, de most nem akarom megismételni. Viszont az első megállapítása igaz. Valóban ellentmondásba keveredtem. Talán azért, mert itt valóban ellentmondás van.

A fiú a függöny mögött felfigyelt. Pedig a beszélgetés tizenkét perce tartott, a közönség érezhetően mocorgott, mégis várta a logikus felszólítást: „magyarázza meg bővebben”. De a srácot iszonyú zavarba hozta, hogy a nő fásultan kiengedte a kezéből a közönséget. Így nem lehetett levonulni. Nekidurálta magát, s egy előkészített kérdést rántott elő, de már bizonytalanul, nem elég hatásosan:

— Önt szomorú versmondónak mondják. Holott jellemző önre a racionalizmus, a józanság is. S a mostani beszélgetésben kiderült, milyen derűs, kiegyensúlyozott egyéniség. Mi hát a szomorúságának a magyarázata?

— Jó kérdésből is megárt a sok, hagyjuk már érvényesülni az est sztárját. Nagyon röviden felelek. Hogy itt viszont — nem látok ellentmondást. Köszönöm a türelmüket.

Mint végszóra, a függönyt széthúzták. A nő, még ettől a bizonytalan háttérétől is megfosztva, zavartan hátat fordított a közönségnek. A fiú most látta először, ráadásul szemből, ahogy a nézőtér sötét, üres levegője előtt állt, rendkívül kiszolgáltatottan. Persze, izzott az arca, szereplés után mindenki ilyen védtelen, de ő úgy állt ott, mint aki megbukott. Pedig tapsoltak, s az utolsó mondata is egy győztes, magabiztos mondat volt. A fiúban, míg egy lelassult pillanatban közeledett felé a női alak, aki a hosszú szoknyában, hosszan lelógó egyenes hajával a gömbölyded helybeli ifjú mellett lidércesen magasra nyúlt, felgomolygott a megérzés: ez a nő minden szerepléskor megbukik. És elárasztotta egy mély, indokolatlanul bensőséges szánalom. Amikor a nő elment mellette, kiderült, hogy nem magas. De őnála azért persze még így is magasabb.

Az első szám nagyon fontos. Az első számot sohasem a közönségnek játsszák, hanem egymásnak. Azért az nagy dolog: egyik pillanatról a másikra a néma, hideg térben, lassú és hűsös tagjaikban létrehozni a dalaikat. Van egy száma, amiről sohasem tudja elhinni, most sem, hogy sikerül előadnia. És mire odaérnek, olyan vékonyak az ujjai, olyan hajlékonyak a hangszálai, a tér annyira tele van már a zenéjükkel, hogy végül is: nem nagy ügy. Egyébként amúgy sem egy ügy, nem hoz különösebb sikert, a mancsaft sem nagyon lelkesedik érte. Van ilyen.

Azért egyre könnyebb. A technika... A zenében az a jó, hogy a technika segít az emberen. S akkor már jóformán nincs kockázat. Pláne ritmusos számban. Három taktus — és megvan. Szegény csaj. Oldalra pillant.

A nő a körfüggöny mellett ül, fáradt. Az utolsó percben valahogy megfeszült egy izomszál baloldalt a hasán, mintha vakbélgyulladás volna, olyan erős fájdalmat érez. Igyekszik lazítani; majd elmúlik, csak várni kell. Lélegzik. Hátrahajlik, amennyire feltűnés nélkül lehet. Úgy tesz, mintha figyelne a zenekart. Aztán figyel. Tényleg jó zenekar, csak túl hangos. Igaz, ezek ilyenek. A híres fiú szólója. János. Biztosan Johnny vagy Jean. Nem, ezek már nem franciások; angolok vagy jenkik. Johnny vagy Joe. Szép és fiatal. És bizonyára primitív. Na, ezt ő már nem fogja megtudni, kiöregedett a korosztályból. Fura, fölényes, tartózkodó stílusban énekel ez a fiú. Könnyű neki: ekkora áhítattal szemben igazán lehet tartózkodó valaki. Ha most hízelegni akarna önmagának, azt gondolhatná, hogy az ifjú sztár jelentősen rápillantott. Ez lenne a kiváló alkalom, ezzel a sikerélménnyel elvonulni, és néhány nappal meghosszabbítani a fiatalágába és vonzerejébe vetett reményt. Na, azért ennyire öregek még nem vagyunk. Majd tíz év múlva, ha még akkor is pillantanak rá egyáltalán! Csak nem mosolyogni! Azaz: csak szájjal mosolyogni. A mosoly az ő korában már árt a fiatalágnak. Száj körül nem annyira, mint szem körül. Ez a fiú most tényleg idenezett, mi a fenét akarhat. Ez a szöveg egy marhaság. Meg kéne mondani neki. Úgy látszik, az is árt a fiatalágnak, ha az ember érteni kezd a ver-

sekhez. Egyáltalán: a fiatalságnak minden a világon — árt. Csak fiataloknak nem árt semmi... Íme, egy aforizma. El kéne adni a Ludasnak. „Mégkértük neves előadó-művésznőnket, mondjon egy jót”. Nem mosolyogni! Csak szájjal, szem szomorú, titokzatosan távolba tekint. Kész.

Ilyen nagy siker! Hát jók, tényleg. Mehetünk.

A fiú látta, hogy elindul az asszony, s mialatt füttyülnek a kölykök, ricsajoznak a lányok, kilép hozzá: „várjon meg, kérem”.

Ráadás, ráadás, menjetek haza. Jön a helybeli srác: beszélgetni kéne. Ugyan, elhúzódtott nagyon az idő, inkább játszunk még valamit, jó? Jóóóó!

A nő áll, zavart. Ha leül, túl bizalmassá teszi a várakozást. Így viszont sürgető. Hát támaszkodik. A támaszkodás különben is a legdekoratívabb póz.

A fiú az utolsó szám alatt csak csodálkozik és töpreng. Fogalma sincs, mit is akar ő tulajdonképpen ettől a nőtől. A kirohanás és kérdés túlságosan heves gesztus volt, igazán feljogosítja a nőt, hogy most várjon tőle valamit. Az ilyen hervadtabb csajok már nagyon komolyan veszik a dolgokat. Igaz, a zsengek is. Na, majd még valamit kezdeni kell ezzel a — hogyishívják? — Valériával, ha ki nem talál addig valamit. „Szereljetek le, srácok” — habozva indul az asszony felé. Nem áll meg mellette, kiinti a folyosóra.

— Az jutott eszembe, hogy maga biztosan tudna nekem ajánlani egy verset... Vagy valami tanácsot adni... Csinálunk most egy számot. Egy kis vidám hülyeség. Ellalázom, jó?

Lalázik. A nő figyel, gondolkodik. Feszülten gondolkodik. Arra gondol, hogy nem ismer, nem is ismerhet ilyen verset. Aztán arra gondol, hogy milyen keserves éreznie maga mellett ezt a kicsit alacsony, de szép testet, hogy milyen pocsek dolog hervadó nőnek lenni nyomorult, élő altesttel. Végül nem gondol semmit, csak átengedi magát ennek a ritka gyötrelemnek, ami azért mégis több, mint a semmi. Régen nem hatott rá ennyire férfitest. Mindig gyanítottta, hogy alapjában véve egy közönséges liba, de hogy ennyire...?! Ez a tini-sexidol, bakfisok álma... Igazán ízléstelen. Heves mozdulattal átfonta a karját maga előtt, olyan vékony, hogy az egyik keze elért a lapockájáig, a másikat pedig a vállára függesztette, s ráfekette oldalt az arcát. Nem volt ellenőrzött mozdulat, túlzott mozdulat volt. Úgy indult, hogy karba teszi a kezét, s ez lett belőle. Most viszont nem tud belőle simán, feltűnés nélkül kibontakozni, állhat itt, torz hülye. Egyáltalán, már az is túlzás, hogy ilyen elmerülten gondolkozik ezen az autszájder kérdésen, pláne ebben a pózban!

— Maga most valóban gondolkodik, vagy csak úgy tesz?

Az asszony a meglepetéstől természetessé lazul. A fiú sem kajánul, sem bizalmaskodva, sem fölényesen nem mosolyog. Igen komolyan, figyelmesen tanulmányozza őt.

— Persze, hogy gondolkodom. Így nem lehet szöveget ajánlani, nem is tudom, hogy képzelte. Valami költőn gondolkodom, bár nem vagyok híve... A dalszöveg csak legyen bárgyú... — próbálja összeszedni magát. Legszívesebben megmondaná, hogy ő iszonyodik a versek kommercializálásától, igazában csak komoly verseket és nagy költőket ismer, és ez az egész könnyű műfaj tőle nagyon idegen. Ezzel nyilván meg is szüntetné a kínos helyzetet. Kínos, kínos — de azért van benne valami ígéret? Csak egy biztos: még nem ért a végére. — Ne sürgessen!

— Dehogy sürgetem. Inkább remélem, hogy nem gondolkodik.

— Hogyhogy?

A zenekar és a slepp most vonul el mellettük a szereléssel.

— Jankó, itt valami banzáj lesz, maradunk?

— Illene — szól oda közömbösen a fiú.

Az este szervezője és a helybeli ifjú lépnek hozzájuk: a fiatalok autogrammkokat szeretnének, s egyébként is szeretettel meghívják a vendégművészeket a klubestjükre.

— Mindjárt megyünk — küldi el őket kicsit nyersen a fiú, s az asszonyban feszengés támad. Férfifölely volt abban, hogy ő válaszolt, hogy helyette is válaszolt.

Ő pedig egy percre sem tudta elfeledni, hogy korosodó nő, és aggódott, hogy nőszerepben e mellett a fiú mellett komikussá válik.

A fiú az előbbi kérdésre nem válaszolt. El is felejtette.

— Figyeltem az arcát. Hány éves?

— Negyvenegy. Nem szeretem, ha az arcomat figyelik.

— Azért ment színésznőnek? Pompás.

— Igen, pontosan azért. Azt akartam elkerülni, hogy az arcomat figyeljék.

— Maga szereti magát ilyen titokzatos ellentmondásokkal körülvenni, a nyilatkozatában is csupa ilyeneket mondott. Nem tud más trükköt?

A nő most élesen közbevágott. Hogyne szeretne volna megtárgyalni valakivel a szereplését! Hiszen azóta egyebet sem várt, mint hogy valaki végre beszéljen róla, gratuláljon. Nyitottan és zsbongva éhezett híúsága egy kis dicséretre. Ez most fájt.

— Nem látom be, miért kéne a fogalmaimat leegyszerűsítennem a gyengébbek kedvéért.

— Nem leegyszerűsítésről van szó — vonta fel a vállát a fiú. — Csak... szereztem az is elég banális, ha valaki örökösen paradoxonokban fejezi ki magát.

— Elismerem. De hát.. De hát a színésznő arca valóban nem számít. Szerep-arc, álarc.

— Igen — mondta a fiú, s hirtelen melegen rámosolygott az asszonyra —, de miért kell minden kérdésre pontosan válaszolni? — Elkomolyodott. — Figyeltem az arcát. Maga tényleg olyan komolyan dolgozott azon, hogy összepászítsa a lallalát valami verssel, mintha osztályoznák érte. Komikus volt, ne is haragudjon, komikus volt, ahogy *ennek* a közönségnek a *mi* műsorunk előtt... kiborította magát. — A fiú közben rájött, hogy semmi sem hatalmazza fel erre a szövegre, nyilvánvaló határsértést követ el, s minél inkább megsebzti a nőt, annál nagyobb kötelezettséget vállal a jóvátételre.

— Tudja — s hirtelen megtelt fénnel az asszony keskeny arca —, tudja, nem kell az ilyesmit egy színésztől komolyan venni. Maga még nagyon fiatal... Na, menjünk, nem várakoztassa a hódolókat.

Jól kivágta magát. A fiú pedig elképedve — nem zavartan, csak elképedve — követte. Tulajdonképpen megkönnyebbült. Gyanús volt ez a határátlépése; indokolatlan, céltalan, homályos.

A fiú aláírásokat osztogatott, a nő szendvicset evett a büfénél. Néhány egészen fiatalokú skalpvadász s néhány szavalgató diáklány tőle is kért autogrammot. A fiú a társai közé települt, a nő feszélyezetten kóválygott. A fiú talán az asztalukhoz hívta volna, de vonakodott attól, hogy a többiek előtt elismerje ezt a szeszélyét. Az ugyanis egyértelművé tette volna az asszonyhoz fűződő kapcsolatát: ők azokat a lányokat hívták meg az asztalukhoz, akikkel akartak valamit. (Most is ült ott kettő.) Nem mintha szégyellte volna a nőt, nem volt azon még semmi szégyellnivaló, de ha hívja, abba a látszatba keveredik, mintha kellene neki — s az már kötelezné őt. Végül is magától megoldódott a dolog. A helybeli ifjú megtáncoltatta a művésznőt, rázott egyet a művésznővel, majd odakísérte az asztalukhoz, mint odatartozót, s persze ő maga is letelepedett.

— Szavalónő létére kitűnően táncol... Valéria? — s a bólintásra: — Valéria — fordult egészen társalgási modorban Jankó a nőhöz. Valéria először azt akarta válaszolni, hogy beatzenész létére a fiú viszont meglepően csiszolt modorú, de tartott tőle, hogy Jankó társainak fejletlenebb a humorérzékük, s ezért inkább így vágott vissza:

— Magában pedig egy dramaturg veszett el, olyan finom érzéke van a dialógusokhoz.

— Honnan veszi, hogy elveszett, s honnan veszi, hogy csak egy dramaturg? Egy Shakespeare! — s rázendített hősiesen: — „Színház az egész világ, és színész benne minden férfi és nő; fellép s lép; s mindenkit sok szerep vár...”

— Hagyja abba, hagyja abba! Magyarul ez nem élvezhető, ilyen magas szellemek között, mint maga meg én, az eredetiből kell idézni, az a stílusos.

A fiú kiesett a szerepéből, zavartan leste Valériát, aztán a nő kötekedő, gúnyolódó mosolyából megértve a játékszabályt, elvigyorodott, s ha lehet, még hősibben halandzsázott egy versnyit angolul.

— Látja — mondta a nő —, annak a kis dalocskának valami ilyen falrengető szöveget kéne adni. Milyen édes lenne a pöntyögő dallamával.

— Cinizmus, tessék, kérem, ez az átkos nyugati cinizmus.

— Akkor meg valami halandzsával?

— Angol halandzsá? Az volt már sokszor, az nem érdekes — utasította el a fiú praktikusán, mindenesetre mérlegelve az ötletet.

— Nem angol, magyar halandzsával. Klasszikus, romantikus halandzsával...

— Már megint az ellentmondások? Igen?

A fiú szigorkodó — a nő „hát mit tudok csinálni?” — fintorral kezdte a mosolygást, ami végül összeakadt és belesimult egy fintortalan, szóttalan, ártatlan pillanatba.

A fiú nem vette észre, mikor tűnt el az asztaltól Valéria. Amikor észrevette, azt gondolta, táncolni ment. Aztán keresni kezdte. Már nem egészen öntudatlanul. Abban a bizonyos ártatlan pillanatban ő azért rájött, hogy nem lenne akkora teher a számára „kezdeni valamit” Valériával, mint előbb gondolta. Valéria kellemesen hatott rá, tompán, nem olyan vizsgáztatóan, mint az élet durvább, erőszakosabb hívásai, melyekhez lassan hozzászokott. A szervező nem tudta, hová lett a művész, a helybeli ifjonc szerint elment. Jankó a szállodához hajtott, Valéria még nem érkezett meg. Lassan, figyelmesen gurult visszafelé — majdnem néptelen volt a világos, széles, tiszta főút. A művelődési ház előtt kiszállt a kocsi, és eldöntötte, hogy merre indult volna, ha sétálni támad kedve és nem a szállodába készül. Aztán visszaült, s lassan megindult a kiszemelt irányba.

Valériának elege volt. Fáj a feje, fáj a hasa. „Kedves asszonyom, sétáljon esténként alvás előtt. Sokat sétáljon.” — biztatta magát orvoshangon, és elindult. A hasa fáj jobban. Mintha valami duzzadtan és sajogva a földre kívánczogna belőle, szinte várta, hogy a feszülő hús megreped, s a fájdalom alvadtan, elfolyva kitisztul belőle. Épp ezért kicsit szétterpesztett lábbal, kicsit rogyantán — a földhöz minél közelebb! —, behorpasztott mellkassal botorkált, izzó fejét hátraejtve. Csúnya volt szegény. Néha egy-egy pad támlájának nekidült, s megnyomta vele a szeméremcsontja felett a puha húst, mely erre az enyhe nyomásra is felsajdult. Semmire se gondolt, bambán szenvedett. Néha leroskadt egy-egy padra, jól hátradült, a combját kissé szétnyitotta, mintha utat hagyna a tisztulni készülő vágnak. A kutyáktól se félt, attól se, hogy eltéved. Semmi kívánság nem volt benne, nem kívánt férfit sem, talán csak egy másmilyen fájdalmat kívánt. Mindegy, hogy milyen, csak tisztábbat.

A kisvároshoz nem volt köze. A kisváros olyan lapos volt és szabályos, hogy még az idegenségét sem érezte, akár itt is születhetett volna. Egy furcsa építmény mellett ment el. Nagy, szabad térség közepén, reflektorokkal megvilágítva, hatalmas bádoghenger állt, első emeleti és második emeleti magasságban fém függőfolyóval övezve. Hosszan szemlélte, talán a fény miatt azt képzelte, hogy ott emberek dolgoznak, s kicsit várta is felbukkanásukat — de még éjjeliőr sem mutatkozott. Fogalma sem volt, mi célt szolgál ez az ormóttan építmény. Próbálta kitalálni, de belátta, mechanikai ismeretei oly szűkösek, hogy nem várhatja el magától. Kettőt biztosan tudott: nem víztorony s nem gáztartály. Persze, mindegy. De azért nyugtalanította ez a bádoghenger, különösen így megvilágítva. Tisztán érezte, hogy az ő számára jelent valamit, de ezt éppoly kevéssé tudta megfejteni, mint azt, hogy az építmény mire való. Mégis úgy érezte, hogy most legalább megérkezett, céltalan sétája véget ért. Igazán nem remélhette, hogy ebben a városban katedrális vagy szökőkút akasztja meg útját — ez az óriási hordó is elég bizarr volt itt. Tehát csak ácsorgott és pihent. Ébredő öntudata itt kapta rajta őt, amint búsán és álmatagon vallat egy időtlen mezőgazdasági épületet titokzatos, csupán neki szóló jelentéséről. Elmosolyodott. Legalább a holdat, édes hölgyem, vagy a fákat, vagy valamit, ami szép. Csak a fiatal szerelmeseknek szabad? — gúnyolta

magát —, csak nekik lehet közülük a szépséghez? Micsoda kishitőség, micsoda sunyító alázat verte őt ide, ennek a csúfságnak a tövébe, miért rejteni való az ő öle, ha a másé, aki csupán csak fiatalabb, szent lehet a szépség előtt? Hát tényleg vége az életnek?

Elindult. Gyorsan járt, mint aki határozott céllal indult el. A fiú lassított mellette s kiszólt:

— Mi az, maga az Arany Bikában vett szállást? Jöjjön, hazaviszem.

— Ugyan, azért a pár mérföldért nem érdemes. — Aztán kedvesebb, komolyabb hangon: — Ugye, az Arany Bika a szomszéd városban van?

— Maga olyan észrevétlenül tud átbújni az őszinteség és a hazugság vasrácsai között, hogy én mindig a másik oldalon maradok.

— Vasrács? Honnan vesz maga ilyeneket? Miért pont vasrács?

— Igen, az Arany Bika a szomszéd városban van.

— Nem, nem oda indultam. Csak sétálok... fáj a fejem...

— Azért pont vasrács — a fiú kidugta a fejét az ablakon, a sötétben nem látta Valéria arcát —, mert mégsem csinálja elég ügyesen. Tudni lehet, hogy közben megüti magát.

Csönd.

Jankó kiszáll a kocsiból, mert még mindig nem látja Valéria arcát.

— No lám, cipő nélkül egyáltalán nem magas. Hova tette a cipőjét?

Valéria szó nélkül kinyitja extraméretű retiküljét, eléje tartja.

— Jöjjön, igyunk meg valamit.

Valéria hirtelen kiköpköcszik korosodó nő szerepéből, friss, lányhangon válaszol:

— Köszönöm, de nekem nem nagyon szabad innom.

— Beteg?

— Igen.

— Ez a maga derűs szomorúságának a titka, ahogy helybéli barátunk olyan pompásan fején találta a szöveget?

Valéria elneveti magát:

— Miért gyűlöli annyira a paradoxonokat?

A fiú széttárja tenyerét, nem tudja:

— De azért jön?

Valériából kikívánczozik a kérdés: miért? Mi a szándéka vele? De hát túrtörtéti magát, ez nagyon suta dolog lenne. Ha a fiú esetleg csak élcelődni-marakodni szeretne — jobb híján, unalmában —, egy ilyen rámenős kérdéssel végtelenül megálázná magát előtte.

Jankó hirtelen átkarolja a derekát, gyengéden tuszkolni kezdi a kocsi felé. Valéria megdermed. Közelről egymás arcába néznek, Valéria a sarkáig elzsibbad, a fiú megcsókolja. Valéria nincs tizennégy éves, csak ábrándozik a csókról, de még azt sem tudja, hogy némiképpen eltérő a pusztól. Ez a kislány most, mert ha akkor már annyit tudott volna, mint negyvenegyévesen, ilyennek képzelte volna, pontosan ilyennek. Jankó rugalmasan, azzal a természetes gráciával, amivel az egészséges hímnemű bonyolítja le az ilyen dolgokat, visszaül a kocsiba, kinyitja maga mellett az ajtót. A nő nem követi. Tűnődve ácsorog a járdán.

— Miért nem... — röpke habozás majd döntés: ennek a nőnek jobban esne, ha nem tegeznék — ...jön?

— Még sétálnék.

Jankó mélyet sóhajtván újra kikászálódik a kocsiból:

— Ilyen okos nő, és elvárja, hogy rimázkodjam! Udvarlás, bók, szál virág — hirtelen, mintha rugóra járna, felpattan, s jó magasról letép egy leveledző gallyat — vegye úgy, hogy megtörtént. Rendben?

— Igen, hiszen valóban megtörtént. — Valéria riadt és szelíd.

— Hát akkor?

Csönd, nehéz sóhaj.

— Maga mondta: a vasrácsok között én mindig megütöm magam.

— Az isten szerelmére, hol vannak itt vasrácsok? Hol van itt hazugság? Hol van itt őszinteség? Csak nem azt várja, hogy magába szeressem?

— Ugyan... Az engem egyáltalán nem érdekel, hogy maga ezt a sztorit hogyan éli át, s az még kevésbé, hogyan minősíti. Maga se várja, hogy én itt most kitérjem a lelkemet, mint egy érzékeny kis polgárnő egy múlt századi regényben. Alighanem nem is várja, sőt, alighanem nagyon unná. Ez az én dolgom. Jó éjszakát.

A fiú nézte ezt a vékony alakot, s megint nagyon silánynak látta, fontoskodásával, görcsösségével, finomkodó titokzatosságával:

— Hát tudja, én a maga korában már nem totóznék annyit. Jön ezekkel a légies hülyeségekkel, nem veszi észre, hogy magának már nincsen dobása. Örüljön, ha megdobják... Agyó!

Valéria kihülve, zsiabdadt szájszájellel, nyirkos, hideg kézzel de ájult nyugalommal visszafordult, és megindult a koci után, a szálloda felé.

Levetkőzött, lemosta magáról a festéket, lábáról a koszt, megmasszírozta az arcát. Kopogtattak az ajtaján. Fejébe tolult a vér. A szálloda egyik bizonytalan beosztású alkalmazottja volt, lehet, hogy maga az igazgató, de az is lehet, hogy a liftes. Az emeleti személyzeti szobában telefonhoz hívják. Ott már Jankó volt.

— Jöjjön le, itt a bárban várom, jöjjön le, nagyon kérem, nagyon szeretném, ha megengedné, hogy megmagyarázzam, úgy nem lehet viselkedni, ahogy én viselkedtem, jöjjön le, mindent megmagyarázok.

— Már levetkőztem, lemostam az arcomat is, ne haragudjon, pihenni szeretnék. Én mindent megérték amúgy is.

— Akkor semmi probléma, ha most nincs arca, mert lemosta — váltott csendes, vidám hangra a fiú. — Akkor társalkodóképes lett, nem? Szépen főnthagyja az arcát, lejön, és nagyon kellemes lesz, mert nem fogja zavarni a nézőközönség.

Valéria elgyöngült, ez nagyon kedves volt, különösen ettől a fiútól.

— Én egész este társalkodóképes voltam. Higgye el, semmi olyan nem történt, amiért én megsértődhetnék és magának lelkiismeret-furdalása lehetne. Ivott?

— Igen, persze, de azért...

— Nézze, egy öregedő nőnek már tulajdonképpen hízélgő, ha egy olyan szép, fiatal és elkényeztetett fiú, mint maga, ennyire dühbe gurul miatta, még akkor is, ha csupán sértett hiúságból. — A szállodaigazgató (vagy liftes) az ajtón kívül nyilván mindent hallott, de Valériát nem zavarta, az ilyenféle emberek olyan sokat tapasztalnak, hogy végül az ember nem szégyenkezik jobban előttük, mint a tárgyak előtt.

— Szóval maga szerint ez történt. Valéria, maga szerencsétlen... — a fiú indulatosan kezdte, aztán egészen más tónusban, suttogva folytatta — Valéria, innen a portáról beszélék, jöjjön le, könyörgöm, az egész szálloda rajtam fog rohogni.

— Értse meg, hogy nem tudok lemenni. Majd holnap megbeszéljük.

— Most. Akkor felmegyek. 156-os? — és letette.

Valériának épp csak annyi ideje maradt, hogy letörölje az arcáról a zsírt, Jankó már egy üveggel a hóna alatt bent állt a szobában. Erősen ittasnak látszott. Felhúzott szemöldökkel és egy bonviván hanghordozásával rátámadt az asszonyra:

— Ha ön olyan erkölcsös és decens, amilyennek az ímént mutatta magát, miért hord magával egyetlen éjszakai szállásra is ilyen kis frivol pongyolát?

— Mert egy decens hölgy, amilyen én vagyok, örökké számít arra, hogy a fürdőszobájában nem lesz klozett. És utál a kis ballonjában lopakodni a folyosón.

— Minek lopakodni? Slattyogni, hölgyem, slattyogni! Íme, a generációs különbség — hirtelen behúzta a vállá közé a fejét, zavartan sandított Valériára: — Ez az egy, amit kerülni akartam, s tessék, már az első mondatomban...

— Valami kimagyarázkodást ígért, hát akkor mindjárt kezdheti is.

— Igen — Jankó lehorgasztotta a fejét és hallgatott. — Igyunk előbb, jó? Mi a betegsége?

— Kisebb-nagyobb kopások. Tudja, már az én koromban...

Jankó elnevette magát:

— Maga lopakodik a folyosón, maga, ha megsértik, kiélezi a sértést és még mélyebbre fúrja; és még maga prédikál felszabadulásról!? „Átáramlik az emberen az élet, mely csak egy variáns, van valami filozófia ebben az ernyedtségben”, jól mondom?

— A helybeli ifjúnál mindenestre jobban. De miért gondolja maga is, hogy ez olyan ellentétes azzal, amit máskülönben mondok vagy teszek?

— Mert magának azt kellett volna gondolnia ma este: ez a brugó, ez a barom, csoda, hogy nem bög, de hát mit is lehetne várni attól a primitív fejtől. Ehelyett maga azt gondolta: — és Jankó szendén csipogni kezdett — ó, minő megtiszteltetés, de igazán, hogy egy ilyen szép ifjú által lettem seggbe rúgva.

— És hol van itt a kimagyarázkodás? — nevette el magát Valéria.

— Kimagyarázkodás? De igyunk. Ne sürgessen...

Csönd volt. Valéria a pohárral a kezében az ágy szélére ült, Jankó a dohányzóasztalnál, csaknem hátat fordítva neki.

— Nem szoktam hozzá a kimagyarázkodáshoz. Ahogy ahhoz sem szoktam hozzá, hogy visszautasítsanak. Ne vegye henegegésnek. Tény. Pipa lettem, de... Most meg fogom sérteni — billentette Valéria felé a fejét, de nem fordult meg, arca csak profilból látszott. — Nem a sértett hiúság, vagy ilyesmi. Maga nem az a nő, akire úgy harapna az én hiúságom. Most haragszik?

— Dehogy. Tény.

— Nagyon nehéz volt rájönnöm, mitől gurultam be. Tulajdonképpen felül kellett múlnom magamat. Megpróbálom értelmesen előadni. A mi egész életünknek megvan a koreográfiája.

— Ki az a *mi*?

— Hát ez a generáció, aminek a csordáitól maga eleinte megbotráncozott. Szerintem most is meg van botráncozva, de az más kérdés. Hagyjuk. Szóval én hozzá szoktam, hogy minden e szerint az íratlan koreográfia szerint történik, s ki-bejárunk egymás életébe, otthonosan használjuk egymás lakását, tárgyait, barátait, barátnőit, mert mindenütt körülbelül ugyanazt találjuk. Tudja, mint a neosematikus színdarabokban, nem veszik észre, ha másik lakásba nyitnak be a lakótelepen, mert ugyanott van ugyanaz. S ez a mi közös kultúránk egy minden szempontból kielégítő világegyetem, ami ezen kívül van, az idegen, elhanyagolható vagy ellenséges közeg. És ahogy magával beszélgettem, magát nem találtam sem idegen, sem elhanyagolható, sem ellenséges lénynek, tudomásul kellettennem, hogy maga éppannyira *van*, mint én. Sőt, azt is tudomásul kellettennem, hogy magában ugyanazok a dolgok vannak meg, mint bennem, csak másképpen elrendezve. Érti ezt?

— Persze.

— Szóval ezért gurultam be.

— Egy láncszem még hiányzik.

— Mihez?

— A beguruláshoz. Odáig logikusan eljutottunk, hogy közös dolgaink különféleképpen vannak elrendezve magában és bennem.

— De értse meg, ha a maga szisztémája érvényes, az enyém érvénytelen!

— Csacsóság. Szóval maga kíváncsi az én szisztémámra. Miért?

— Azt nem tudom. Majd maga megmondja. Maga úgyis mindent jobban tud.

Valéria kicsit gondolkodott. Szisztéma? Ez a fiú olyan fennkölt az ő nyomorult, kielégületlen zsigereihöz viszonyítva. Bizonyára kiélte már a generációs szisztémájának a variációit, s most újítani akar, hiszen akárhogy is: művész. A sikeres ember depressziója. Van ilyen. De hát ennek vallja ő be egy nem eléggé tehetséges művész és egy öregedő asszony keserveit? Valamivel fizetni kell az őszinteségéért! Őszinteségéért? Különös, hogy az ember már attól is meghatódik, ha valaki egyáltalán kérdez tőle valamit. Hiszen valóban, mit tett a fiú? Feljött, bocsánatot kért és kérdezett. Bizonyára őszintén. Ezt a verbális őszinteséget viszonzozza ő a hús őszinteségével?

— Maga megvádolt engem, hogy túlságosan alázatos vagyok — szólalt meg

végül bizonytalanul Valéria. — Be fogom bizonyítani, hogy nem volt igaza. Megkérdezem: mi jögon várja el tőlem, hogy kiszolgáltassam magam?

— Mert érdekel.

Valéria hosszan tűnődött a válaszon. A válasz primitívnek látszott, de abba a komolyságba, amit a fiú profilja sugárzott, Valéria szívesen belelátta a mondat mélyebb értelmét, hogy egy ember majdnem a lehető legtöbbet nyújtja a másiknak az érdeklődésével, hogy a szeretet alig több a feltétlen érdeklődésnél, s kiváltképpen egy művésznak illik tudnia ezt. Kissé persze kételkedett abban, hogy a fiú mindezt valóban beleértette hányaveti válaszában, de egészen lehetetlennek sem tartotta.

— És hogyan gondolja? Most mesélni kezdem az életemet? Minden csalódást, felelőtlenséget, minden olvasmányt, minden barátot, minden gyűlöletet és minden szégyent? Vagy mondjam el fejezetek szerint ennek az életnek elvont summázatát: mit gondolok az emberi kapcsolatok jelentőségéről, tartalmáról, indulathálózatáról, a művészi megvalósulás természetellenességéről, természetességéről, korlátairól, távlatairól, céljáról, vállalatosságáról? A létezésem köré vont várfalakról, bástyákról, árkokról tegyek vallomást, és valljam be, hogy a kapukat nyitva hagytam? Mit értene maga ebből?

— Elég sok mindent megértenék, hiszen már a kérdéseit is értem. De bele ne fogjon, mert holnap este Prágába utazunk, s a gépet még el kell érnem. Én egyetlen válaszból is megértem az egészet, ezt maga nem hiszi, de mindig elfelejti, hogy *fantasztikusan* intelligens vagyok.

— Tessék, kérdezzen.

— Miért utasított vissza?

Valéria elnevette magát. Ez az aranyos, gyerekes, kézenfekvő kérdés igazán nem érdemelte, hogy ekkora feneket kerítsenek neki. De legalább normális volt, emberi volt. Aztán elkomolyodott. Rájött, hogy korántsem olyan ártalmatlan a kérdés, mint hitte, s úgy látszik, mégis bele kell fognia élete elmesélésébe.

— Hűséges derék férjéhez — segített a fiú.

— Igen, persze, de csak nem gondolja komolyan? — háritotta el a nő.

— Hűséges a szeretőjéhez — folytatta kicsit gúnyos éllel a fiú.

— Mondja, maga az én fajtámról kizárólag tévéfilmekből szerezte az információit? — élesedett ki Valéria hangja is. — Igen, férjem van, családom van, szeretőim jó régen nincsenek, s mondhatnám, zseniálisan összefoglalta a helyzetet, amikor azt mondta: nekem már nincs több dobásom. Valóban, ma éjjel csak én vesztetek, maga nem. Én hagyok ki egy alkalmat, ami mindenképpen veszteség, de különösen az, ha az ember gyanítja: ez volt az utolsó. Bizony, ráhibázott, nagyon komoly okomnak kell rá lenni. — Csönd. — Nehéz ezt megmagyarázni. Talán abból kell kiindulni, amit maga az előbb mondott, szóval hogy a dolgok egy szisztéma szerint vannak elrendezve. Higgye el, nem az a fontos, hogy ez a szisztéma milyen. Az a fontos, hogy egyáltalán van. Teljesen mindegy, milyen sors, pálya, gondolatok vezettek el idáig, a maga kérdése szempontjából csak az a fontos, hogy én, az életemnek ezen a pontján végre hozzájutottam a megnyugváshoz, úgy is mondhatnám: mindenbe beletörődtem, s már a lemondások iszapja is leülepedett bennem. Én most ez a nem nagyon tehetséges, de nyugodt, kesernyés nő vagyok, tökéletesen beilleszkedtem a sorsomba, azonosultam a rólam alkotható képpel. Higgye el, van ebben valami méltóság. Tudja, a kretén arisztokraták nyugalmaiból és érdektelenségéből is mekkora méltóság sugárzott, s milyen szabadnak látszottak, pedig éppúgy meg voltak határozva, bizonyos mértékig jobban, az egzisztenciájukban, normáikban, mániáikban, mint a föld páriái, s mégis szabadnak látszhattak, pusztán azért, mert azonosultak létezésük szabályaival, ha úgy tetszik: rögeszméikkel. Én az életemnek erre az arisztokratikus magaslatára jutottam, az arisztokraták kreténsége és történelmi magabiztossága nélkül. Maga mit lát bennem? Egy hervadó, habókos, eléggé jelenéktelen nőt, egy öreg csajt, és bennem nem gyökerezik mélyen a méltóság, az én rendem képzelt rend: nem kockáztathatom meg, hogy bármilyen

rövid időre megválnak a rögeszméimtől, s elvállaljam ennek a hitvány öreg csajnak a szerepét. Az már nekem nem játék volna — elhanyagolható kellemetlenségekkel, hanem megemészthetetlen megaláztatás.

Jankó közben megkerülte a régimódi kettős ágyat, s felhasalt rá rézsútosan. A Valéria ágyán levő párnára könyökölve támasztotta meg a fejét, onnan figyelte az ágy végében ülő, kicsit görnyedt, ellazult asszonyt.

— S most már, hogy tudom, nem egy öreg csaj maga, hanem ez meg ez, ilyen meg ilyen...? — kérdezte kihívóan, de meleg mosollyal a fiú.

Valéria feléje fordult:

— Mondtam, hogy engem nem érdekel, miképpen minősíti maga ezt a sztorit. Attól még, hogy teszem azt több tiszteletet érez irántam, mint érzett néhány órája, esetleg becsebbe alanyoknak tekint, én idegen közegbe lépnek át, ha kapcsolódnék magához, s ott én mindenképpen csak öreg csaj lehetek, akárhogy fogalmazzuk.

— S ha szeretném magát...?

— Nem igénylem.

— Nem akarja, hogy szeressék?

— Már nem.

Jankó maga elé nézett, morzsolgatta a takarót, és tünődve azt mondta:

— Furcsa, hogy én, aki mindent, másképp, ezt megértem.

Feltérdelt Valéria mellett, a nő előre hulló haját hátragyújtotta, a tarkón megmarkolta, s hajánál fogva elég kíméletlenül lehúzta az ágyra. Az álla és nyaka hajlatában csókolta meg.

„Rutinos dög” — gondolta Valéria, de azt már nem kísérte figyelemmel, hogyan hámozta ki a fiú őt a pongyolából — ami aránylag még kisebb feladat volt —, ráadásul hogyan szabadult meg a saját ruháitól — ami lényegesen nagyobb. Nem vette észre, mert minden pillanat a türelmetlenségét fokozta, gondolatai magasan a feje fölött imbolyogtak, néhány foszlány, amit még mondani akart. Öntudata, mint egy vén, házsártos dajka, már csak azon örködött, hogy ne mutakozzon túlságosan mohónak. Amikor a fiú végre belesüllyedt húsába, széttaszítva ölének feregárnyait, a szégyenteljes és tisztátalan zürzavarból a rend és a törvény egyszerű szertartását kibontva, Valéria elhagyta magát. A nehéz, megforrósodott levegő majdnem szétrobantotta a mellkasát, de csak óvatosan, némán szabadult meg tőle, gyűlölte a sikoltozó nőket. Nem volt ez öröm, nem megszabadulás, minden érintéssel, mint egy kemény, fakadni készülő bimbóból, ágyéka mélyéből szétszikkázott a fájdalom, s mozdulatlanul csak várta, magába vont a fiú testét. Felkísértett benne egy kis szorongás, hogy Jankó csalódní fog benne, bizonyára temperamentusabb nőkhöz szokott, de nem volt értelme, hogy megjátssza magát. Ereje se hozzá. Nem tudhatta, hogy éppen az ő elbágyadt, csöndes odaadása új a fiúnak, hetyke és mesterkélty lányok után.

Jankóban egy régi kirándulásnak az emléke támadt fel, persze az emlékek inkább csak a fényköre, s jó ízei. Falusi háznál szálltak meg, ő tizenkét éves volt akkor, nagybátyja családjával turistáskodtak a Mátrában. Fateknőben fürödtek, a nénjének nem volt fia, őt beszappanozta, kendővel lemosta, törülközőbe beburkolta. Tiszta volt az ágy, sok párna, rengeteg nagy dunyha, fáradt volt az egész napi futkosástól, csöndben nézte, amint a kislány, az unokahúga, kedves, puha, ívelt mozdulatokkal cirógatta a macskát. A mozdulatok indáiba, a kislánykar és -kéz engedékeny hurkaiba a macska kéjesen, lassan belefonta a fejét, lehunytt szemmel, nyakát nyújtogatva, felkínálva a szája alatt a fehér, pihés szórt, csaknem emberien; s amikor a teknő felé pillantott, s övé lett nénje leomló mellének látványa a szappan olvadó habja és az aprókat csobbanó víz hangjai között, feszülő ágyéka gyengéden, édesen megkönnyebbült, és ő azon nyomban elaludt, az idegen ágynemű isteni megértésében megbízva, a másnapi távozás felszabadító közönyével. Ennek az emlékeknek a fénye lobbant fel benne, az a zavartalan, bizalmas magány a testi örömben.

Keresztben feküdtek a kettős ágyon, a mennyezetről túl éles fény bombázta felizgatott, gyulladt kötőhártyájukat, Jankó felállt és leoltotta a lámpát.

Valéria nem kérdezett, már eleget beszélt, úgy érezte.

— Jó volt magával — közölte a fiú. — Ki hitte volna, hogy maga ilyen természetes?!

Valéria még mindig hallgatott.

— Mért nem beszél? — hajolt föléje a fiú.

— Tegezhet — mondta Valéria.

Most Jankó hallgatott el. Tényleg, miért nem tegezi?

— Nem tegezem. Maga ugyanaz maradt, aki volt, szeretném, ha ezt érezné.

Az asszonyt elöntötte a hála. Kedves, jó fiú ez. Lassan felneszelt arra, hogy ő semmit sem tud Jankóról. Szelíden és szemérmesen hozzá fordult:

— Szabad nekem is kérdeznem valamit?

— Hát persze.

— *Én* miért kellettem magának?

Jankó vidáman hasra hengeredett, és rekedt, acsakodó hangon behörögte Valéria arcába:

— A paradoxonok miatt! — s józan, derűs hangon megismételte: — Alighanem a paradoxonok miatt. Maguk, finnyás entellektüelek azt gondolják rólam, hogy csak ülök és dalolok, mint az ágon a kismadár. Lehet, hogy igazuk van, de akkor fel kell tételezni, hogy az ágon a kismadár, mint természeti lény, konfliktusban van művészi létezésével. Akkor figyeltem fel magára, amikor ellentmondásba keveredett, és beismerte, hogy ugyanazt a dolgot ugyanaz az ember másképp éli át magánemberként és művészként. Mert ezt én is így gondolom. Vagy tapasztalom, mindegy. Ha én megcsinálok egy számot, az a következő számaimban is benne van, azzal is, amiben hasonlítanak rá, azzal is, amiben különböznek tőle. Egyáltalán azzal, hogy *különbözniük kell* tőle. Érti ezt? Minden régi számom egy parancs, tilalomfa, hogy merre nem indulhatok többet. Mintha az ember cölöpöket verne le sűrűn egymás mellé a földre, és mire a végére ér, azon fogja majd észrevenni magát, hogy egy karám veszi körül. Mindig félek, hogy túl közelre verem le a cölöpöket, s szűknek fog bizonyulni a hely, ahová módszeresen beszorítom magam.

— Vigasztalódjon, édes Jankó, mindnyájan végül egy karámban találjuk magunkat, s a cölöpök nem is dalok, csak esetleg misz munkahelyek, elrontott szerelmek, hibás házasságok, de sorolhatnám az élet boldogságait is, mint dízesebb, gyengédebb cölöpöket. Én nem erről beszéltem. Én arról beszéltem, hogy az emberben a beolvadás és a kiválás vágya körülbelül egyforma, a művészen talán mindkettő erősebb az átlagosnál és a kibírhatónál. S azt nevezzük közönségesen kegyelemnek, amikor találunk egy pontot az ellentétes törekvések feszültségében, ahonnan mindkettőt érvényesíthetjük. Ez a pont egyébként éppen ránk és csakis ránk érvényes. Nem vigasztalja meg ez egy kicsit?

— Nem vigasztal. És nem érdekel, hogy mit akart eredetileg mondani. Lényeg, hogy amit mondott, az most engem eltrafált. No meg az arca... Magának biztosan azt szokták mondani: olvasni lehet az arcáról. Marhaság. Először én is bedőltem neki. Tudja, miért volt maga rossz színész? Mert kijátssza magát az arca. Ha menekül, az arca maga után csalogatja az üldözőt. Ha támad, az arca az ellenfélnek megmutatja az egérutat. Ha megverik, az arca diadalmas, ha véletlenül felülkerekedik, az arca csüggedt és bizonytalan. Most már értem, miért nem szereti maga, ha az arcát nézik! A maga arca egy áruló! Se férfiban, se nőben nem találtam senkit, akinek az arca ennyire érdekelt volna.

— Most egy pszichoanalitikus azt kérdezné magától: és mikor vette észre a kedves páciens, hogy a partnereinek hiányzik az arca?

— Nem hiányzott. Sohasem bántott különösebben.

— Akkor miért próbálkozott meg fiúkkal is?

Jankó felpattant:

— Honnan veszi ezt? Hogyan meri ezt tőlem megkérdezni?

— Maga mondta: se férfiban, se nőben...

— Csak ennyi? S ebből már maga azt gondolja?
— Pletykázták a városban.
— Hogy ennek köszönhetem a karrieremet?
— Á, azt nem. Csak épphogy.
— És maga mit gondol erről?
— Én ezt valahogy nem tekintem fontosnak magával kapcsolatban. Ez sem távolít el magától jobban, mint az, hogy zenész, vagy az, hogy hosszabb a haja, mint az enyéem.

— Miért, ezek eltávolítják tőlem?

— Nem távolítanak el. Maga nekem eleve idegen.

— Nem is tudom, miért akartam magának letagadni. Tényleg nincsen jelentősége. Igaz, amit mondtam: se férfiban, se nőben... Ha nekem pár órával azelőtt, akár az este valaki azt mondta volna, hogy bele fogok szeretni egy negyvenegy éves, családos, ismeretlen nőbe, hát körülrohogtem volna.

Valéria riadtan, örömtelenül hallgatott.

Jankó az asszony arcát gyűrögette. Fölcsípte, széthúzta, összetolta a száraz, elvékonyodott bőrt, amit már olyan könnyű volt elválasztani a csonttól.

— Anyám arcával szerettem így játszani. Haragudott érte.

Valéria is haragudott érte, s még jobban haragudott azért, hogy Jankó kettőjük közé keverte az anyját. Valéria egész életében egyszerű és természetes szerelmeket bonyolított le, s viszolygott Jankó fölsejlt, zavaros ösztöneitől. Ráadásul felbátorodott női önérzete is tiltakozott az ellen, hogy az imént megszerzett állásait azonnal elveszítse: hogy Jankó ne őt, hanem rajta keresztül egy másik nőt, a saját anyját élje át.

— Mi baj? — fürkészte Jankó az arcát. — Ne féljen, édes, nincsen anyakomplexusom. — Elnevette magát. — Azért az egész szexuálpatológiát nem lehetne velem illusztrálni!

— Vigasztaló — mosolygott Valéria, valóban megkönnyebbülve. És csodálkozott, hogy Jankó mennyire figyel rá, mennyire nyomon követi, mennyire beleolvad ebbe az együttlétbe. Nem ezt várta tőle, nem ilyennek képzelte. — Kedves ember maga — mosolygott tovább Valéria, egyre inkább átérezve, hogy nincs mitől tartania.

— Végre egy elismerés! Sőt, bók! — gúnyolódott csendesesen a fiú, Valéria fülét nyomorgatva. Az asszony feltámaszkodott, s végighúzta az arcát a fiú szépen formált mellkasán, keskeny és feszes hasán, ajkán érezve a rugalmas, száraz szőrpihéket.

Jankó ráborult, olyan tapintatosan, olyan figyelmesen szerette, mintha nem is ő tette volna magáévá Valériát, hanem az asszony őt.

Végül csak annyit közölt, hogy elfáradt, elhelyezkedett a szomszéd ágyon és elaludt.

Valéria megnézte óráját, már csak három óra maradt reggelig. Nem mert elaludni, félt, hogy nem ébred fel Jankó előtt, s tudta, hogy keményen meg kell dolgoznia az arcát, hogy ne érezze nagyon kínosnak a napvilágot. Csak bóbiskolt, s röpke álmai Jankó ízével, szép tagjaival, kutyafigyelmességű, elvékonyult arcával voltak tele.

A fürdőszobába osont, meleg, hideg tus, krémek, masszázs, arctorna, nagyon vékony smink. Elnyűttnek látszott, nem merte erősebben festeni magát. Már indulóban volt, amikor Jankó felébredt. Mennyi idő van, hú, a fene egye meg, várja meg az étteremben vagy a presszóban.

Jankó kísérete már megreggelizett, figyelmes köszönésükből Valéria megérthette, hogy mindannyian pontosan tudják, hol tartózkodik a főnökük. De nem kérdeztek semmit.

Valéria sietett, nem akarta, hogy Jankó még az étteremben érje, s választania kelljen az ő és a fiúk asztala között. Nem mintha jelentőséget tulajdonított volna akár az egyik, akár a másik választásnak, de a fiúk már pusztán jelenlétükkel is

Jankó hátországát képezték, s olyan színben tüntették fel az ő jelenlétét, mintha betolakodó lenne még az étteremben is. Már nem érezte szükségesnek, hogy ez előtt a bizalmatlan hátország előtt magát és szándékait tisztázza, már megkezdte az emlék elfalazását, zavarta az új reláció. Jankó a presszóban érte utol.

— Elküldtem a srácokat — kezdte kicsit túlságosan frissen —, szabad az egész délelőtt.

— Előbb nézzen meg — mondta Valéria lehajtott fejjel.

A fiú, aki eddig valóban csak bizonytalanul körözött tekintetével Valéria körül, most megszemlélte.

— Meg van nézve — Valéria kérdő tekintetére felbiggyesztette a száját, szét-tárta a tenyerét: — Mint fentebb...

— Tíz óraker megy a vonatom — szólalt meg közömbös hangon az asszony.

— Megy a vonat. Maga velem jön. Már elküldtem a srácokat, mondtam.

— Nem megyek magával, nagyon kedves, de egyedül szeretnék megérkezni. A fiú a karszéknek feszítette szétterpesztett könyökét, egészen lecsúszott a széken, lábát előrenyújtva, s leengedett szemöldöke alól kilesve támadóan kérdezte:

— Miért.

— Ilyen epizódok után tanácsos egyedül megérkezni életünk állandó színhelyére.

— Szóval maga nem akar velem többet találkozni?

Valéria gyengén megingatta a fejét:

— Nem — egyenesen Jankó szemébe nézett.

— Miért?

— Nem látom értelmét.

— Nem?

Valéria nem válaszolt. Jankó higgadtan megszólalt:

— Maga teljes hülyeségeket beszél. Mi az, hogy nem látja értelmét? Miért, másnak látja az értelmét? Ma éjszaka azért volt velem, mert volt értelme? S ha itt volt, tündöklő fővárosunkban már nem lesz? Beszéljen értelmesen!

— Itt sem volt értelme. Csak nevetséges lett volna, ha tovább vonakodom.

— Nem volt értelme? — húzta össze a szemét Jankó. — Szóval ez a mai éjszaka a maga fogalomtárában az abszolút fölösleges dolgok közé tartozik.

— Ne leckéztessen! — csattant fel az asszony.

— Jó — mondta oda se figyelve a fiú. — Tételezzük fel, hogy ez a dolog magának fölösleges epizód volt, amibe a véletlen és az én erőszakosságom sodorta, s nincs vele más teendő, mint sürgősen elfelejteni. Akkor miért szolgáltatatta ki magát nekem? Akkor hogyan fogadhatta el, hogy én is kiszolgáltassam magam? Hiszen maga egy család!

Valéria mélyen elvörösödött:

— Csak nem gondolja, hogy szándékosan beugrattam valamibe? Én is megrettentem a maga őszinteségétől. Az, hogy én kiszolgáltatom magam, más dolog. Az nekem természetes, én azzal el tudok számolni.

— Kivel? Magával. De azzal, akiben nyomot hagy a maga megmutatkozása, elindít egy folyamatot, azzal nem tud elszámolni. Ahhoz magának talán nincs köze?

— Nincs. Az ő dolga.

Jankó előre könyökölt és a tenyerébe támasztotta a fejét:

— És még én sajnáltam magát! Hogy mindent túl komolyan vesz, hogy minden hülye kérdésre korrektül és pontosan válaszol, hogy minden ocsmány sértést elfogad és maga ellen fordít, hogy sarokba tudtam szorítani egy nyegle mondattal: „mert érdekel”... „Asszonyom, szíveskedjék előttem kiborítani a lelkét, mert érdekel!”... Igen, sajnáltam érte, azt hittem, olyan nyomorultul magányos és kiszolgáltatót, hogy már az érdeklődést is váratlan ajándéknak tekinti, s mérték nélkül feláldoz mindent, csak hogy legalább ezt kicsikarja. Végig úgy éreztem, hogy maga tékozol, nem nézi, kinek ad és mit.

— És nem így van? Nem nézem, kinek adok s mit.

— De nem bőkezűségéből. Figyelmetlenségéből. Tulajdonképpen hibásan mondom, hogy ad. Amit valaki ad, annak tudja az értékét és *valakinek* adja. Maga csak

potyogtat. Ésre se veszi, ha valaki felvesz maga után valamit. Az ő dolga. Hogy tudnak ezzel a közönnyel, ilyen ellenségesen egymás mellett élni? Miért ilyen ellenséges maga egy másik emberrel szemben?

— Mert másik ember.

— A mi szakmánkban iszonyú vágás folyik. Nálunk tényleg létkérdés, hogy a másiknak ne legyen sikere. De csak addig folyik a meccs, amíg el nem megy más területre vagy le nem csúszik. Aztán már lehet a legjobb haver, még segítünk is neki. Nálunk a másik ember még akkor sem ellenség, ha konkurrencia. De ha ellenség is... Legalább utáljuk.

Valéria csöndben, tanárnősen megjegyezte:

— Nincs bomlékonyabb a szerves vegyületeknél.

Jankó igen rövid gondolkodás után némi diákos diadallal replikázott:

— Mégis a szerves vegyületek voltak életképesek. Úgy látszik, a bomlékonyság volt az élet feltétele.

— Ez butaság, Jankó, igaz, én kezdtem. De ha már elkezdtük... Ragaszkodom a végleges kötéseimhez, mert már nem kívánok valami magasrendű patkánnyá vagy emlős madárrá átalakulni.

— Nekem szükségem van magára.

— Hagyja, csak rosszat tanulna tőlem — mosolygott malíciával Valéria.

— Szóval komolyan gondolja, hogy snitt.

— Maga úgy képzeli, hogy én majd lesni fogom a hívásait és dobogó szívvel sminkelem magam, hideg tus, meleg tus, hogy legalább az első benyomás kellemes legyen, kis nivós beszélgetés egy idegen lakásban vagy a magáéban, mindegy, s fokozatosan hidegülő szeretkezések? Ne haragudjon, én ezt már nem tudom elképzelni, ez már nem fér bele az én *szisztémámba*.

Valéria hangja kicsit keményebbre sikerült a tervezettnél, de a helyzet egyre valószerűtlenebb volt. Egyre jobban kellett ügyelnie, hogy ne tévessze el a valóság arányait. Hogy őt, őt egy Jankó ostromoljon, már nemcsak a képtelenséggel volt határos, hanem a nevetségességgel is. Épp úgy kísértette a komikum, mint az előző nap estéjén, csak ebben a fonák változatban védekezni sem tudott ellene.

— Miért nem fér bele a szisztémájába? Egy ilyen *epizód* nem ér magának annyit, hogy kicsit átrendezze a szisztémáját?

— Nem tudom, mennyire jártas a matematikában: egy szisztémát nem lehet kicsit átrendezni. Csak újat lehet kezdeni. Gondolja meg, én hányszor kezdtem újra! Először színésznőként, aztán hivatalnokként, aztán szolid előadóművészként, akit körül kellett szőnöm a békés családi élet védőhálójával is... Nem megy többször.

— Ha maga nem tud ennek a békés családi életnek a szélén egy csöpp helyet szorítani nekem, azt jelenti, hogy ez a dolog magának sem olyan fölösleges és alkalmatlan epizód, amilyennek feltűnteti.

— Drága Jankó, nem erről van szó. Ha maga csak tizedannyira vonzana engem, mint amennyire vonz, akkor sem tudnám a családi életem szélén elhelyezni.

Jankó a blokkot tépdeste elmerülten. Hirtelen rájött, hogy azt, amit ő hallani szeretne, Valéria nem fogja kimondani. Nem fogja bevallani, mennyire feldúlta ez az éjszaka, hogy ez lenne, ha lehetne, az utolsó szerelem, hogy keserves napokon fog átvergődni, míg kitörli emlékezetéből ezt a vidéki utazást. Jankó megértette, hogy Valéria még mindig kiszolgáltatottabb, mint ő, egyszerűen azért, mert öregebb.

— És nem félsz, Valéria — kezdte váratlanul tegezve —, hogy pár év múlva magadnak sem fogsz tudni elszámolni ezzel a mulasztással?

— Mi az? Merénylet? — nevette el magát az asszony. — Éjjel nem akartál tegezni, hogy az maradhassak, aki voltam. Most azt hiszed, ezzel a tegezéssel megváltoztatol?

Jankó odahajolt, és könnyedén rácsókolt.

Valéria rettentő zavarba jött:

— Ne terrorizálj! — zárkózott el a fiú elől.

— Jó, akkor induljunk.

— Az állomásra vigyél, még elérem a vonatot.

— Haza viszlek.

Valéria nem akart csökönyszerűnek bizonyulni, összepakolt és készségesen, egy felületes barát könnyedségével helyezkedett el Jankó mellett. Jankó meglehetősen gyorsan hajtott, Valéria legalábbis úgy találta, pedig Jankó valójában nem igyekezett. Nem akarta utolérni barátait, s nem akarta megrövidíteni az utat.

— Még soha életemben nem gondolkoztam ennyit egy emberről, mint rólad, Valéria — kezdte a fiú már a vezetéstől is magabiztosabban.

— Igazán megtisztelsz vele. De őszintén szólva, akkor nem sokat gondolkozhatál te az emberekről, drága Jankó.

— Felétek a gondolkodást órábérben számolják el? — vágott vissza nem igazán megbántva a fiú. — Tényleg sokat gondolkoztam rólad. Nem tudlak megérteni. Csak ne kezd újra, ne kezd újra, amit mondtál, megértettem. De hát nem tudom elhinni, hogy neked bármilyen nyugalom többet érjen ennél a mi sztorinknál. Nem mintha úgy el volnék magamtól telve... Simán tudomásul venném, ha én, első Jankovics János nem kellenék neked. Ne haragudj, hogy visszaélek bizalmas természetű információimmal, de fel kell használnom ellened: tudom, hogy kellettem neked, jobban, mint ahogy te kellettél nekem. Nem vagyok egy önzetlen fiú, most mégis azt mondom: rendben van, hogy lemondasz rólam, elvégre csakugyan nem sok jövője van ennek a sztorinak. De hogy mondhatsz le negyvenegy éves korodban a szerelemről?

— Nem mondtam le... elvileg — vetette közbe bizonytalanul Valéria. — El is tudom képzelni, valaki hozzámillióval... Nyilván te is látod, mi mennyire nem illünk egymáshoz.

— Már pedig te nem fogsz beleszeretni valaki hozzáillőbe... Esetleg hetyegni fogsz valakivel, az lehet. Tisztán érzem, hogy olyanba, aki állítólag hozzád illik, nem szerethetsz bele.

— Nem hát. Egy nálam öt centivel alacsonyabb, tizenöt évvel fiatalabb, huszonöt ezer forint havi jövedelemmel gazdagabb fiatalemberbe fogok beleszeretni, különös ismertetőjele, hogy ágon ül és dalol.

— Rosszul becsülted meg a jövedelmemet. Hagyjuk.

Jankó elhallgatott és dühösen előzte a járműveket. Valéria igyekezett mindent megjegyezni. Minden gesztust, minden szót. Tudta, hogy neki mindezt majd újra kell élnie képzetben, hogy világosan láthassa, milyen szándékok és indulatok vezetik Jankót, hogy mi is történik most köztük voltaképpen. Abban a görcsös elutasításban, amellyel Jankó ellen volt kénytelen felvértezni magát, nem tudja reálisan felmérni Jankó magatartását. Sejtette, hogy nem lesz majd könnyű akkor szembenézni ezzel a Jankóval, tudata mélyén meg merte ítélni, hogy Jankó tiszta szándékú és a maga módján hűséges, de elfojtott magában minden érzelmet. Érezni majd ráér később is. Most ki kell ebből a csapdából mentenie magát. De minden, amit érezhetett volna, szerelem, meghatottság, szájalom, önsajnálát s szégyen a hamis játék miatt — ott feszült oldalt és hátul a fejében, s ott hullámozott némán a gyomrában — fájta a feje.

Újra Jankó szólalt meg, tettetett hetykeséggel:

— Mi, úgy látszik, sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítunk a szerelemnek.

— Ti: a generációtok?

— Nem csinálunk körülötte nagy faksznit, az igaz, de nem rendeljük alá semminek, nem úgy mint ti, abszolút morális lények, akik annyira féltitek a szerelem szentségét, hogy kihagyjátok az életetekből.

— Egy szóval sem mondtam, hogy erkölcsi szempontból, vagy hogy a te érdekedben hagylak ki az életemből.

— Kihagysz az életedből?! Ő csak úgy kihagy engem az életéből! Édes Valéria, nem gondold, hogy kissé elszámítod magad? Végül is ki vagy te?

— Ebben az esetben egy ostromlott nő. Megközelíthetetlen és gőgös. Mihelyt megszűnik az ostrom, megtépázott, szürke tyúk leszek, ígérem.

Jankó a padkára kormányozta a kocsit, megállt, rámosolygott Valériára:

— Olyan kedves vagy, Valéria. Hiányozni fogsz. Engedd meg, hogy megkeresselek.

— Nem lehet, Jankó. Nem bírom elviselni a bizonytalanságot. Majd beleszerek valami hozzám való pasasba, te is maradj meg a kislányoknál.

— Értsd meg, Valéria, te nem szerethetsz bele egy hozzád való pasasba, mert te csak képzeled magad, s az a pasas, akit te ehhez a képzelte Valériához passzítasz, az nem érdekel téged. Én tudom.

— Akkor nem szeretek bele senkibe — mondta aprót sóhajtván Valéria —, és megmaradok magamnak. A képzelte magamnak.

Jankó hirtelen átnyúlt Valéria fölött, kinyitotta a kocsi ajtaját, és sötét, dühös undorral, Valériára rá se nézve, kezével egy apró, hessentő mozdulatot tett.

— Eredj a francba.

Valéria kihúzta a hátsó ülésről a táskáját, becsapta az ajtót, Jankó elhajtott.

Meleg szél fúj. Ezek a párás, meleg szelek majdnem hangtalanok. Egy-egy szélhullám után a levegő úgy tudott megüledni, mintha már el is felejtette volna a felkavarodást; a távolabbi fák, bokrok, alig serkent vetések ferdesége levált a szél képzetéről, és aki nem tartotta észben, hogy fúj a szél, azt hihette, maguktól dőltek félre vagy ilyen a növésük. A halk sziszegésben, mely a táj hangjának tűnt már, néhány pillanatig ferdének látszott a világ, mintha a fák dőlve nyúlnának valami után.

Egy autó állt meg Valéria mellett, magányos úrvezető invitálta; van üres helye, elviszi.

Valéria csak arra kérte, a legközelebbi vasútállomásig vigye, de a férfi Pestre tartott.

Valéria hátra döntötte fejét, a fény, a benzinszag, a bűgös, még a nyitott ablakon beáramló levegő is elviselhetetlen kint okozott.

— Kérem, álljon meg valami presszónál, nem tudom víz nélkül lenyelni a fájdalomcsillapító tablettámat.

— Ó, szegény, fáj a feje, nem magát láttam az előbb Jankovics János kocsjában? — csapott rá a férfi indokolatlan felvillanyozottsággal.

— De, engem.

— Nekem jó az arcemóriám, rögtön megismertem. Nemrégien előztek le engem, amikor megláttam magát a padkán, rögtön kapcsoltam, hogy csak abból a kocsból kerülhetett oda. Szegény kis hölgy, biztosan kirakta az a kis titán, ezeknek a mai gyerekeknek csupa ilyen ideáljuk van. Tudja, hogy hívjuk mi otthon ezt a je-je fiút? Fajankó! A mi családunknak nagyon jó humora van. Na de ilyet, magácskát kirakni... egy ilyen fess hölgyet!

Valéria eltöprengett. Miért gondolja mindig, mindenki, hogy ő csak vesztes lehet. Miért olyan biztos mindenki abban, hogy ha ő színpadra lép — megbukik, ha kiszáll egy kocsból — kidobták? Miért hurcolja magával a permanens vereség bélyegét? Ez a kórusban felhangzó vigasz minden cselekedete után végül is megtörtja bizalmát, örömét apróbb-nagyobb győzelmeiben. Hiszen most is győzött. Ezt nem szabad elfelejteni.

Elbóbiskolt, de nem aludt mélyen, a fájdalom nem engedte. Modern toronyházat látott, melynek falai mintha szürkés tejüvegből lettek volna, s mögöttük lassan, imbolyogva, mintha szélfúvás mozgatta volna őket, nyújtott mozdulatokkal verekedtek az emberek. Az egyik árnyra pillantott, s világosan azt gondolta: ez le fog esni. S az árny lassan, vitorlázva lehullott. Lent már egy vadnyugati kocsmá volt, mint egy színes cowboy-filmben, s a vörhenyes lépcső előtt rikító kockás ingben, egy felkunkorodó sárga-piros sörösplakát mellett feküdt az, akit főntről lelöktek. Ő újra felemelte a fejét, újra az opálos szürke építményt látta a buborékszerű figurákkal, s kísértést érzett, hogy megint kiszemeljen valakit, de világosan azt gondolta: „Többé nem gondolom senkire, hogy leesik, mert leesik.” Erre felébredt.

A szágdúldó, merev házak és villanyoszlopok belehasítottak fájó fejébe, már egész közel jártak Pesthez.